कौ० । पक्षे नैकवद्भावः न क्लीवता च । गवि अश्वे च । पक्षे एकवद्भावः अवङ् च । तत्रार्थे न० ।

गोष(स)खि पु०गौः सखाऽस्य वेदे वा षत्वम् । १गोसहायके "स्तोता मे गोषखा स्यात्" ऋ० ८।१४।१। "यस्मिन्निन्द्रः सोमं पिबति गोसखायम्" ऋ० ५।३७।४। ६त० अच् समा० न षत्वम् । २गोः सहाये

गोषड्गव न० गवां षट्कम् गो+षड्गवच् । गोषट्के एवं छागषड्गवादयश्छागादिषट्के न० ।

गोषणि(सनि) त्रि० गां सनोति ददाति सन–दाने इन् सवनादिषु पाठात् न नित्यं षत्वम् किन्तु पूर्व्वपदात् वा षत्वम् । १गोदातरि "यस्ते अश्वसनिर्भक्षोयोगोसनिस्तस्य" यजु० ८।१२। पक्षे षत्वम् । "गोषणिं धियमश्वं वाजसासुत" ऋ० ६।५३।१०।

गोषद् त्रि०गवि वाचि सीदन्ति सद–क्विप् पूर्व्वपदात् षत्वम् । स्खलद्वाक्ये । गोषदितिशब्दोऽस्त्यत्राध्यायेऽनुवाके वा गोषदा० वुन् । गोषत्क गोषच्छब्दयुक्ते अध्याये अनुवाके च पु० । अच् । गोषद तत्रार्थे त्रि० ।

गोषदादि पु० अध्यायानुवाकयोः "गोषदादिभ्यो वुन्" पा० मत्वर्थे वुन्प्रत्यय निमित्ते शब्दगणे । स च गणः पा०ग० सू० उक्तो यथा गोषद् इषेत्वा मातरिश्वन् देवस्यत्वा दैवीरापः कृष्णास्या खरेष्ठा देवीधियः रक्षोहण युञ्जान अञ्जन प्रभूत प्रतूर्त्त कुशानु गोषद" ।

गोषन् त्रि० गां सनोति सन–विच् ६त० "सनोतेरनः" पा० नान्तस्य नित्यषत्वनिषेधेऽपि पूर्वपदात् वा षत्वम् । गोदातरि "शंसामि गोषणो नपात्" ऋ० ४।३२।२२ ।

गोषा त्रि० गां सनोति सन–विट् ङा । सनोतेरनः" पा० षत्वम् । गोदातरि "गोषा इन्द्रोनृषामसि" सि० कौ० धृता श्रुतिः "इत्था रुद्रणन्तो महिनस्य शर्म्मन् दिविष्याम पार्य्ये गोषतमाः" ऋ० ६।३३।५। अत्र "घरूपेत्यादि" पा० सू० गोषाशब्दस्य तमपि परे ह्रस्वः ।

गोषा(सा)ति स्त्री सो–भावे–क्तिन् ऊतियूतीत्यादिना नि०, सन–भावे क्तिन् ङा वा ६त० षत्वम् । १गोलाभे २गोदाने च "गोषाता यस्य ते गिरः" ऋ० ८।८४।७। "गोषातौ गवां लाभे" भा० सप्तम्या डाच् एव मुत्तरत्र । गवां सातिर्णाभोऽस्य । ३लब्धगौ लब्धपशुके त्रि० "यत्र गोषाता ऋषितेषु खादिषु" ऋ० १०।३८।१। गोषातौ लब्धपशुके" भा०

गोषादी स्त्री गां सादयति सद–णिच्–अण् उ० स० षत्वं गौरा० ङीष् । पक्षिभेदे । "गोषादी देवानां पत्नीभ्यः" यजु० २४।२४। ।

गोषेधा स्त्री गोरिव सेध उत्सेधोयस्याः पूर्वपदात् षत्वम् । दुर्लक्षणायां स्त्रियाम् । "विश्वपदीं वृषदतीं गोषेधां विधमासुत" अथ० १।१८।४। [जुगाष्टे ।

गोष्ट संघाते भ्वा० आत्म० अक० सेट् । गोष्टते अगोष्टिष्ट ।

गोष्टोम पु० गोसंज्ञः स्तोमोऽत्र । उक्थसंस्थे बहुमन्त्रात्मके १स्तोमभेदे । २तदुपलक्षिते एकाहसाध्ये यागभेदे च "स एतान् स्तोमानपश्यत् ज्योतिर्गौरायुरितीमे वै लोका एते स्तोमा अयमेव ज्योतिरयम्मध्यमो गौरसावुत्तम आयुः" ता० ब्रा० ४।१।७।

"स पूर्व्वोक्तः प्रजापतिः एतान् स्तोमान् स्तोमशब्देन त्रिवृदादिस्तोमवन्त्यहानि लक्ष्यन्ते । तानि ज्योतिर्गौरायुरिति एतन्नामकान्यपश्यत् । तत्र ज्योतिरग्निष्टोमसंस्थः, गौरायुश्चैते उक्थसंस्थे० ज्योतिष इयं स्तोमक्लृप्तिः । त्रिवृद्बहिष्पवमानं पञ्चदशान्याज्यानि पञ्चदशो माध्यन्दिनः पवमानः सप्तदशानि पृष्ठ्यानि सप्तदश आर्भव एकविंशोग्निष्टोमसामेति । अथ गोष्टोमस्य, पञ्चदशोबहिष्पवमानः त्रिवृदाज्यानि सप्तदशम्माध्यन्दिनं सवनमेकविंशं तृतीयसवनम् । अथायुष्टोमस्य त्रिवृद्बहिष्पवमानं पञ्चदशान्याज्यानि सप्तदशम्माध्यन्दिनं सवनमेकविंशं तृतीयसवनमिति । एते उक्ताः स्तोमा इमे लोका वै भूरादिकाः खलु, कः कतमोलोक इति बुभुत्सायामाह अयमेव लोकोज्योतिः, अयम्मध्यमोऽन्तरिक्षलोको वै असावुत्तमस्तृतीयः स्वर्लोक आयुः, स्तोमत्रयस्य लोकत्रयेण सह संख्यासाम्यात् तच्छब्दता एतैः त्रिभिः स्तोमैः साधनैस्त्रीन् लोकान् प्राजनयदिति शेषःअथैतान् विधत्ते" भा० ।

"यदेते स्तोमा भवन्तीमानेव लोकान् प्रजनयन्त्येषु लोकेषु प्रतितिष्ठन्ति" ता० ब्रा० ८ । "यदेषोऽतिरात्रो भवतीति वाक्यवदेतत्सर्वं व्याख्येयम् । अभिप्लवषडहस्योत्तरं त्र्यहं विधातुमाह" भा० "स एतन्त्र्यहं पुनः प्रायुङ्क्त तेन षड्हेन षट्क्रतून् प्राजनयत्" ता०ब्रा०९ ।"स प्रजापतिरेतं पूर्व्वोक्तं त्र्यहं पुनः प्रयुक्तवान् । गौरायुर्ज्योतिरिति क्रमोऽत्रावगन्तव्यः । तथा चापस्तम्बः "ज्योतिष्टोममग्निष्टोमं रथन्तरसामानङ्गामुक्थं बृहत्सामानमायुषमुक्थं रथन्तरसामानं ज्योतिष्टोमं बृहत्सामानमिति । तेन षडहेन षट् क्रतून् वसन्ता-